

de omhandlede Bøndergodser maatte bortarvefastes. Det blev nemlig fastsat, at det ikke var nødvendigt, at det skulde ske ved et saadant Arvefæste, hvorved der blev forbeholdt visse Herlighedsrettigheder, og derved har for første Gang den Mening gjort sig gjældende, som vistnok er grundet i en rigtig Lovfortolkning af Forordningen af 13de Mai 1769, der hjemler offentlige Stiftelser Afgang til at bortfælge Bøndergods til Selveiendom, at den ikke er betinget af, at de Herlighedsrettigheder forbeholdes, som i § 2 ere omtalte, men at det er nok, at den Afgift, der idetmindste svarer til den Indtægt man hidtil har havt af Godset blev forbeholdt som faststaaende i Godset, og det var det, som Resolutionen af 1846 fastsatte. Det sees af Departementstidenden, at Cancelliets Fleerhed var af den Mening, at der heller ikke kunde være noget Væsentligt imod, at det kunde tillades endog saa uden denne Clausul. Jeg var ogsaa af denne Mening, men jeg kan ikke sige, at jeg lagde nogen stor Vægt derpaa, da jeg antog, at de Vilkaar, at en vis Deel af Kjøbesummen forandres til en aarlig Afgift, svarende til den Indtægt, man forud har havt af Godset, tildeels betinget i Korn, baade var det, som i Almindelighed var meest betryggende for Fideicommissærne, og som ogsaa vilde være mest betryggende for de offentlige Stiftelser, forsaavidt offentlige Stiftelser jo her vel maatte behandles paa samme Maade som Stamhuse og Fideicommissær, og at det i Almindelighed ogsaa vilde være det, som vilde være mest overensstemmende med Bøndernes Lary, og som disse i Almindelighed vilde foretrække. Det var kun forsaavidt det fra forskjellige Sider var udtalt, at Bønderne ikke skjøttede om at have Arvefæste, at man syntes, at der heller ikke kunde være Noget imod at tilstede Fideicommissbesidderne at afhænde Bøndergodset til fuld Eiendom, endog uden det Vilkaar, at en vis Deel af Kjøbesummen skulde forandres til en aarlig Afgift. Jeg forudsætter iøvrigt, at det er Udvalgets Mening, at for Fremtiden Bøndergods, som hører til Lehn og Fideicommissær, vel maatte afhændes til fuldkommen Eiendom, og uden paahvilende aarlige Afgifter, men at Tilladelse ogsaa kan faaes til at afhænde det paa den hid-

til hjemlede Maade; thi skulde det ikke være Tilfældet vil det være til betydelig Hindring for den tilstgiede Overgang. I Almindelighed vil vistnok Bønden bedre blive istand til at tilforhandle sig Eiendommen, naar han kan affinde sig for en Deel af det Bederlag, han derfor skal give, med en fast aarlig Afgift. Han har en mindre Capital at tilveiebringe. Naar Eiendommen skal sælges, vil Kjøberen heller ikke have en saa stor Capital at gjøre Udvei til, og med Hensyn til Prioriteten vil han ogsaa derved nyde en Fordeel, nemlig den, at den Capital, han optager, næst efter den aarlige Afgift, vel vil blive betragtet som første Prioritetslaan. Men derimod, hvis han maatte udstede en Prioritetsobligation for en til Afgiften svarende Capital, saa kunde han ikke faae et videre Laan, uden betragtet som andet Prioritetslaan. Det er navnlig med Hensyn til offentlige Stiftelser befalet, at denne Forskjel skal iagttages, og enhver privat Mand iagttager den ogsaa af den Grund, at naar der staaer en Capital foran hans, saa kan denne Prioritetslaster mulig realisere sit Pant under uheldige Conjuncturer, saaledes at anden Prioritet eller de følgende Prioriteter gaae til Grunde, Noget som man har havt utallige Exempler paa i en Periode, som ikke ligger langt tilbage. Altsaa, dersom Meningen skulde være den, at Afhændelsen ikke kunde ske uden paa det i Forslaget nævnte Vilkaar, troer jeg, at man vilde lægge Hindringer i Veien for Bøndergodsets Afhændelse; men naar der bliver Valg mellem disse forskjellige Vilkaar, saa kan dette naturligtvis ikke være til Hinder. Der er, saavidt jeg skjønner, een Ting, men ogsaa kun een Ting, som Kjøberen vinder ved, ikke at have taget en aarlig Afgift paa Eiendommen, det er nemlig med Hensyn til Udstykingen; thi saalænge der er en uforanderlig Afgift, der hviler paa hans Eiendom, saa kan han ikke udstykke uden den Afgiftsberettigedes Samtykke, hvorimod han, naar det er en løs Capital, kan udbetale den, dersom han ikke kan komme overens med Prioritetslasteren. Dette er imidlertid Noget, som der ved særegne Vilkaar kunde lempes med Hensyn til aarlige Afgifter, saaledes at det ikke vilde blive generende. Under Forud-